

EDUSKUNTA

Maa- ja metsätalousvalio-
kunta

mmv@eduskunta.fi

1/2

Asia: Asia: HE 203/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston esityksestä lakimuutosten osalta ja lausuu seuraavaa:

Hallituksen esitys tekee Luonnonvarakeskuksesta (Luke) EU:n kestävyttä koskevan maatiladatan kansallisen yhdyselimen, laajentaa tilastointitehtäviä, karsii organisaatorakenteen sääntelyä ja päivittää tiedonkeruun sekä tietosuojaan säännökset vastaamaan FSDN-järjestelmän vaatimuksia.

MTK pitää tärkeänä, että Luonnonvarakeskuksen tehtävät ja rakenne vastaavat muuttuvan toimintaympäristön tarpeita. Erityisen merkittävä on FSDN-järjestelmän käyttöönotto, joka laajentaa tiedonkeruun perinteisen FADN-kannattavuuskirjanpidon talouspainotuksesta kohti maatalojen taloudellista, sosiaalista ja ympäristöllistä kestävyttä. Viljelijän näkökulmasta tämä muutos voi tuoda sekä mahdollisuuksia että haasteita. Olennaista on tiedonkeruun perustuminen edelleen vapaaehtoisuuteen ja suostumukseen. Näiden uusien velvoitteiden tai laajentuneen tietosisällön kautta maataloille ei saa syntyä epäsuoraa painetta osallistua tietojenkeruuseen yhtään laajemmin kuin on perusteltua.

Tietojenkeruun laajeneminen taloudellisista tiedoista ympäristö- ja sosiaalisiin indikaattoreihin on merkittävä muutos. MTK pitää tärkeänä, että tietojen käyttötarkoitus rajoittuu selkeästi FSDN-asetuksen mukaisiin tehtäviin. Tietoja ei saa käyttää valvontaan, verotukseen tai muihin sanktioluonteisiin tarkoituksiin. Nämä periaatteet tulevat esille esityksen tekstissä ja ovat viljelijöiden hyväksyttävyyden kannalta ratkaisevia. Esityksen voidaan katsoa edellä mainittujen syiden ja järjestelmään osallistumisen vapaaehtoisuuden takia täyttävän myös perustuslain edellytykset. Toisaalta tästä syystä esitetty muutos on myös uhka koko FSDN-järjestelmälle. Jo nykyisen FADN-järjestelmän aikana on ollut huomattavia haasteita saada viljelijöitä riittävästi sitoutettua toimintaan ja FADN-otantaan on pitänyt tehdä muutoksia tarvittavan kattavuuden saavuttamiseksi. Tietojen keruun laajentaminen ja kerääminen automaattisesti eri tietokannoista voi johtaa osan mukana olevien tilojen jättäytymiseen FSDN-järjestelmän ulkopuolelle.

Samalla MTK korostaa, että viljelijöiden luottamuksen säilyttäminen FSDN-järjestelmän osalta edellyttää vahvoja tietosuojakäytäntöjä, selkeitä rajauksia tietojen käyttötarkoitukselle. Viljelijöiden luottamuksen kannalta on ratkaisevaa, että viljelijöille kerrotaan selkeästi, mitä tietoja kerätään, mihin niitä käytetään ja miten niitä suojataan. Rahoituksen on oltava riittävää sekä FSDN järjestelmän kehittämiseen, että pitkäjänteiseen ylläpitoon. Uusi järjestelmä ei saa lisätä viljelijöiden kustannuksia – ei suoraan eikä epäsuorasti.

Ehdotettavat muutokset eivät saa johtaa maataloustuottajan neuvotteluaseman heikentymiseen. Useat FSDN-sääntöjen perusteella kerättävät tiedot ovat pääsääntöisesti maatilojen liikesalaisuuksia eikä niitä saa luovuttaa kolmansille osapuolille. Maatiloista kerättävät ja komissiolle annettavat tiedot on aina koottava yhteen niin, ettei niistä voi päätellä yksittäisten yritysten tietoja."

Esitys poistaisi Luonnonvarakeskuksen johtokunnan sääntelyn ja jättäisi vain tilastotehtäviä koskevan organisatorisen rakenteen lainsäädäntötasolle. Tältä osin MTK esittää seuraavat huomiot: Luonnonvarakeskuksen strateginen ohjaus ja maatalouden sidosryhmien äänen kuuluminen on varmistettava myös ilman johtokuntaa. Uusi neuvottelukunta voi olla toimiva ratkaisu, jos sen kokoonpano on aidosti monialainen ja sillä on todellista vaikuttavuutta. Organisaatiomuutokset eivät saa heikentää Luonnonvarakeskuksen maataloussektorille tarjoamien palvelujen jatkuvuutta, ennustettavuutta tai laatua. MTK pitää tärkeänä, että organisaatiouudistus ei heikennä maatalouden ohjausta, tutkimusta tai tilastointia, ja sidosryhmien ääni tulee kuulluksi neuvottelukunnan kautta. Muutokset eivät saa heikentää Luonnonvarakeskuksen kykyä tuottaa laadukasta ja ajantasaista maataloustilastoa sekä elinkeinoon liittyvää tulevaisuuden toiminnan ja kilpailukyvyn turvaavaa tutkimusta.

Laajennus ruoka- ja luonnonvaratilastoihin on sinänsä perusteltu jo nykyisen tosiasiallisen tilanteen näkökulmasta. MTK korostaa, että riista- ja metsästysaineistojen keruu tai tilastoinnin laajentaminen nykyisestä ei saa heikentää Luonnonvarakeskuksen nykyistä tilastotuotantoa maa- ja metsätalouden osalta.

Helsingissä 16.3.2026

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
Tutkimuspäällikkö